

REKONSTRUKCE MASARYKOVA NÁMĚSTÍ - PARTICIPACE OBČANŮ

Výsledky ankety

Analýza mapující způsoby využívání veřejného prostoru
Masarykova náměstí v Říčanech pro navazující
urbanistickou a architektonickou studii

Výsledky ankety Rekonstrukce Masarykova náměstí v Říčanech

Anketní participativní projednání s veřejností
jaro – léto 2021

Zadavatel:

Město Říčany

Masarykovo náměstí 53/40

Říčany

251 01

IČO: 00240702

DIČ: CZ00240702

Kateřina Lauerová

Ing. arch. Alice Štěpánková

Zpracovatel participace:

Lukáš Hanus Ph.D.

Hanus konzultace a analýzy (kontaktní osoba)

lukas.hanus@gmail.com – kontaktní e-mail pro veřejnost

Datum přípravy: jaro 2021 – podzim 2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval za tým participace všem účastníkům proběhlého dotazníkové šetření za čas, který věnovali zamyšlení nad budoucností Masarykova náměstí. Vaše podněty jsou nenahraditelným vstupem do rozvahy o rozvoji této části města. Rozvoj musí stát na potřebách a možnostech obyvatel, kteří ve městě žijí a podnikají. Žádná vnější koncepce rozvoje nemůže nahradit jedinečné znalosti obyvatel a jejich zaužívané způsoby jednání ve veřejném prostoru. Tuto jedinečnou znalost nám přinesl dotazníkový průzkum, který jsme pro úvodní část mapování potřeb zvolili. Poděkování patří také týmu radnice města Říčany za efektivní spolupráci.

Lukáš Hanus
vedoucí participace

Obsah

Manažerské shrnutí	6
Mapové záznamy	7
Úvod	8
Členění analýzy	10
Účastníci dotazníkového šetření	11
Jak se obvykle dostáváte na Masarykovo náměstí?	12
Jak je náměstí v současnosti vnímáno?	13
Vize – jaké by mělo být náměstí v budoucnu?	14
Doplnění zeleně	14
Zklidněné, ale živé náměstí	14
Dostatečné kapacity parkování na náměstí	15
Další podněty	15
Hodnoty, problémy a příležitosti k rozvoji Masarykova náměstí	19
Předprostor 1. ZŠ Říčany	20
Kostel a jeho předpolí	21
Centrální část náměstí kolem Mariánského sloupu	22
Severní hrana náměstí	24
Park u sochy T.G.M.	25
Jižní hrana náměstí	26
Metodologie	27

Manažerské shrnutí

Celkově se sešlo 345 dotazníků, z nichž 234 dotazníků bylo vyplněno aspoň do konce druhé otázky. Následně návratnost v otázkách postupně klesala. Formátem dotazníku je anketa, nikoliv reprezentativní sociologické měření, proto si tento způsob můžeme dovolit bez ztráty věrohodnosti analýzy. Dotazník byl anonymní.

Současné vnímání prostoru náměstí.

Respondenti si jej cení jako historický artefakt ve městě. Je přehledné, lidé se v něm cítí bezpečně, má vhodně umístěné zastávky MHD. Do oblasti spokojenosti by spadaly ještě příležitosti pro nepravidelné trhy a přiměřený počet míst pro zastavení. Respondenti mají náměstí v celku rádi.

Nespokojenost se současným stavem se váže především k dopravě (tranzitní i parkování). Náměstí je přetížené automobilovým ruchem a velmi těžko prostupné. Nemá dostatek parkovacích míst. Z pohledu chodce, který konzumuje veřejný prostor, náměstí nenabízí dostatek prostoru pro spočinutí a relaxaci. Samostatnou kapitolou nespokojenosti je současný stav povrchů chodníků, hlavně pak ve středové části náměstí.

Vize budoucnosti náměstí

Hlavní diskusním polem vize budoucnosti náměstí bylo jeho zklidnění. Jedná se o stav dávající přednost chodci na ulici a jeho potřebám. Z tohoto stavu není automaticky vyloučen provoz automobilů, je ale preferována pobytová funkce náměstí s využitím veřejného prostoru k relaxaci a setkávání. Místo je naplněné obchody a restauračními provozy nabízejícími nákupní i kulturní možnosti. Základem je celkové vymístění automobilů či radikální snížení jejich počtu na náměstí (tranzit i parkování). Vymístění parkujících automobilů by se mělo týkat hlavně severní hrany náměstí před poštou – zde by mohla vzniknout pěší zóna. Doplněn by měl být mobiliář, především lavičky, na kterých je možné volně posedět bez nutnosti konzumace služeb okolních restauračních podniků.

Nejčastějším přáním respondentů bylo doplnění zeleně či zcela nové osázení náměstí zelení. Nečastější konkrétní položkou byly stromy, které by poskytly stín a obecně dopomáhaly ochlazovat náměstí v letních měsících.

Třetí nejvýznamnější pole představ o náměstí jsou **dostatečné kapacity parkovacích míst**. Řičany nemají, dle respondentů, ideální dopravní spojení MHD s náměstím. Je proto klíčové, aby zde existoval přiměřený počet dočasných parkovacích míst využitelných pro nákupy a vyřízení administrativy.

Nejcitovanější část náměstí je jeho středová část kolem mariánského sloupu. Vyjma dopravy, která je ve svém provozu viděna jako jednoznačně negativní a nemístný jev, bylo hlavním tématem sdružení středového prostoru se severní hranou náměstí. Právě v této části by mohlo vzniknout korzo či pěší zóna, která by podtrhla využití veřejného prostoru spojeného s restauračními podniky a bistro. Vše bohatě ale uměřeně doplněné různými polohami městské zeleně s důrazem na řešení přehřívání náměstí a zasakování dešťové vody. Propojenost a komplexnost pojetí je jev, který respondentům obecně na náměstí chybí. Bez diskuse je významná historická hodnota náměstí a prostorových realizací na něm přítomných (domy, fasády domů, sochy, mariánský sloup, stromořadí, kostel). Historický odkaz a identita by měly být podpořeny a zbytečně nepřekryty novou vrstvou moderních architektonických odkazů. Se současným stavem náměstí není významná nespokojenost (vyjma tranzitní dopravy). K tomu faktu je třeba přihlídnout.

Mnohokrát opakovanou poznámkou je nespokojenost s neustálým přetvářením náměstí, změnami v parkování, nerozhodností vůči podobě veřejného prostoru. Pokud by tomuto mohla napomoci koncepční studie revitalizace vyplynuvší z architektonické soutěže, pak má tento proces dobrou šanci na veřejné přijetí.

Mapové záznamy

Pod odkazy jsou veřejně dostupné mapy obsahující lokalizovatelné výsledky (podněty) z dotazníkové sondy k anketě o budoucí podobě Masarykova náměstí. Podrobná analýza je předmětem dalšího textu.

Hodnoty

https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?hl=cs&hl=cs&mid=1ICCheHtOJxf7u7Mv24LkpoHl2Bc_wyXp&ll=49.99191435345533%2C14.6554683703613&z=18

Problémy

https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?hl=cs&hl=cs&mid=1QvVGi-lVau_dOImkUcwif9cjmo2aDZFx&ll=49.992085005465%2C14.655630000000013&z=18

Potenciály

<https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?hl=cs&hl=cs&mid=18GFWMjSpYRe5D9OGaE0zHhPdL9Izil84&ll=49.99164996537094%2C14.654828154040423&z=17>

Úvod

Město Říčany připravuje architektonickou soutěž na revitalizaci Masarykova náměstí. Mnoho současných českých měst investuje do rozvoje veřejného prostoru, jelikož si uvědomuje, že tato investice se v blízké budoucnosti vrátí v mnoha podobách. Vyšší společenská soudržnost mezi obyvateli města, vyšší pocit spokojenosti s městem, řešení rozvoje potenciálu místa, stejně jako jeho neduhů.

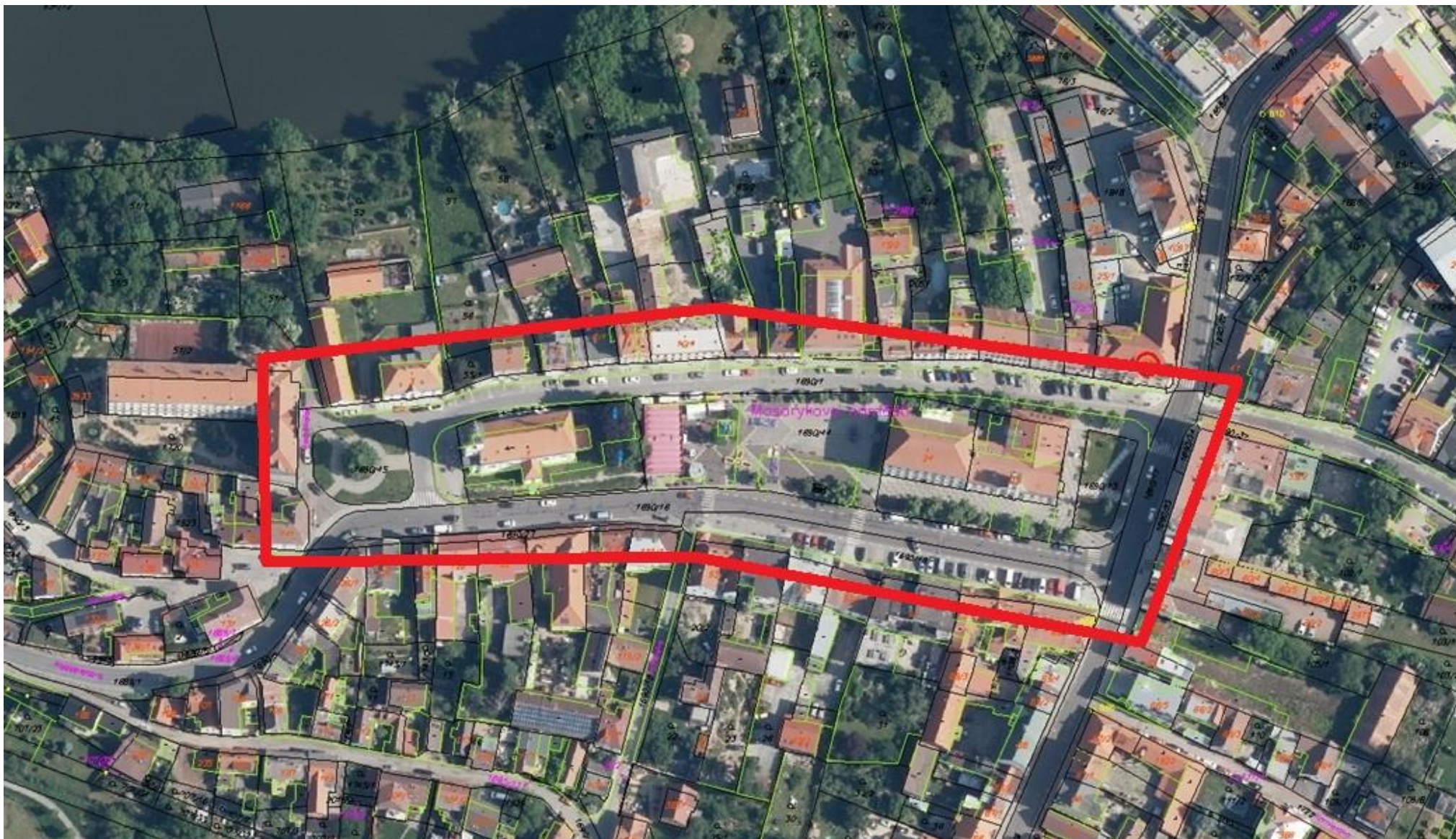
Obyvatelé města jsou odborníky na veřejný prostor. Důvodem je to, že jej každý den znovu a znovu vytvářejí a přetvářejí. Veřejný prostor nejsou jen místa, ulice, dláždění či výlohy obchodů. Jeho páteř tvoří komunikace mezi lidmi, domluvená pravidla, očekávání a adaptace na měnící se podmínky.

Veřejný prostor je ale také jistým dialogem, mírou shody. Jeho podoba nikdy nebude vyhovovat všem, je ovšem velmi důležité, aby na základních principech panovala shoda, a tím ji mohla většina návštěvníků dodržovat a posouvat. Když nebudeme vědět, čím chceme, aby naše město bylo, pak bude jistým způsobem stagnovat. První, co je potřeba udělat pro udržitelné město a spokojené obyvatele,

je sdílená vize veřejného prostoru a jeho užívání. Na základě této vize se dají definovat mnohé problémy či problematiky, které lze opatřit cíli a opatřeními, které problémy vyřeší nebo je v dohledné době posunou do oblasti řešitelnosti.

Právě z těchto důvodů vznikl dotazník, který v době pandemie covidu 19 umožňuje definovat společnou vizi budoucnosti Masarykova náměstí. Obyvatelé Říčan přinesli důležitou zprávu o tom, jak náměstí vidí, a jak ho chtějí v budoucnosti užívat. Nyní je čas obrátit se na odborníky v oblasti architektury a urbanismu, aby tyto ideje vzali v potaz a se vším respektem je opatřili současnými trendy a technickými požadavky pro 21. století.

Je rysem naší doby, že jsou spolu s tématem kultivace veřejného prostoru stále častěji spojovány problémy, před kterými naše společnost stojí. Udržitelná doprava, klimatická změna a nakládání s dešťovými vodami jsou jedněmi z nich. Společenské i environmentální klima se mění a s ním se musí měnit i naše města, pokud v nich chceme spokojeně žít i za deset či dvacet let. Právě z těchto důvodů je architektonická soutěž opatřena spoluprací s veřejností, která je stejně důležitá jako samotná odborná práce odborníků.

Obrázek 01 – řešené území Masarykova náměstí v Říčanech.

Členění analýzy

Cílem dotazníkové ankety bylo vytvořit podklad pro koncepční studii řešeného území (viz obrázek 01) se zohledněním těch nejdůležitějších prostorových souvislostí.

První část analýzy je shrnutím bateriových otázek, které napoví priority pro rozvoj náměstí s nejpalčivějšími problémy.

Ve své druhé části je analýza věnována pochopení hodnot, problémů a příležitostí širšího zájmového území. Toto území jsme na základě podnětů respondentů rozdělili na jednotlivé clustery (shluky podnětů či zájmové oblasti). Základem pro analýzu území je uživatelská zkušenost respondentů. V definovaných clusterech (shlucích podnětů) se kumulovala většina podnětů a dalo se zde vysledovat jisté společné vnímání tematizované problematiky.

Tento způsob mimo jiné jasně ukázal, jaká místa jsou lidmi vnímána jako živá, která symbolizují identitu náměstí nebo hlavní každodenní zájmy obyvatel. V následujícím textu proto naleznete analýzu společných pojítek pro každý cluster v různých podkategoriích. Komplexní sadu podnětů vázajících se ke každému hlavnímu clusteru pak naleznete v mapových podkladech, které jsou součástí této analýzy.

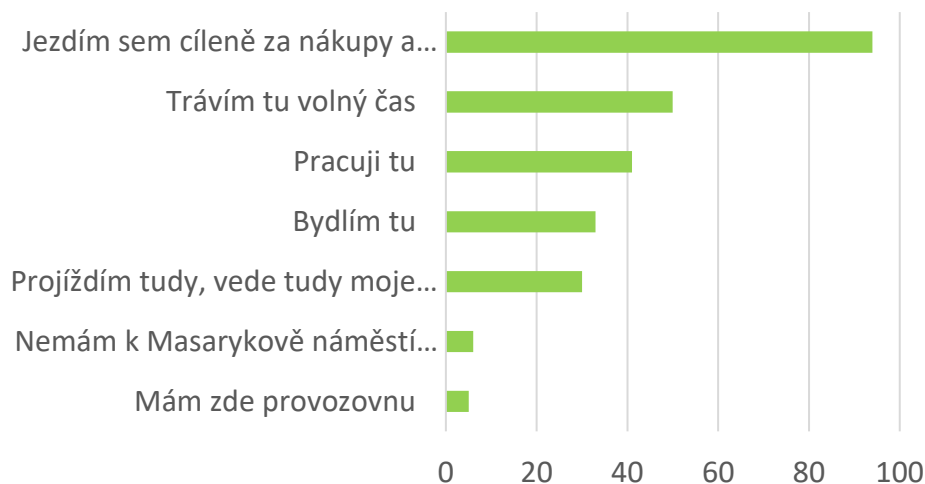
Nikoliv všechno se vešlo do této analýzy. Nic ale nezůstalo ztraceno. Každý zájemce z řad veřejnosti si může prohlédnout všechny další, často velmi specifické, k údržbě jistého místa se vázající podněty v několika internetových mapových zákresech, které jsou součástí této analýzy (viz kapitola Mapové záznamy).

Účastníci dotazníkového šetření

Z celkových 345 dotazníků vyplnilo údaje o bydlišti celkem 189 respondentů (54 %). Z těchto 189 respondentů bylo 81 % obyvateli Říčán. 19 % tvořili obyvatelé dalších obcí (Praha, Kolovraty, Strančice, Čerčany, Ostrava, Mukařov, Slaný, Voděrádky, Pardubice, Děčín, Mnichovice, Struhařov, Mníšek pod Brdy, Kostelec, Soběhrdy, Kozojedy, Všestary).

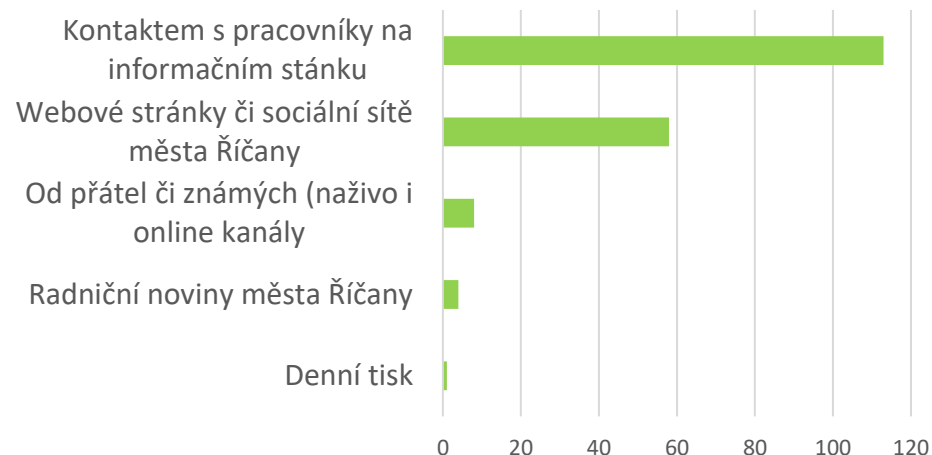
Začátek a průběh sběru dotazníku byl spojený s fungováním letního kontaktního místa na náměstí. 61 % respondentů vyplnilo anketu právě v souvislosti s provozem informačního místa. Pouze 30 % přišlo do kontaktu s dotazníkem v on-line prostředí.

Jaký je váš vztah k lokalitě Masarykova náměstí a jeho blízkého okolí?

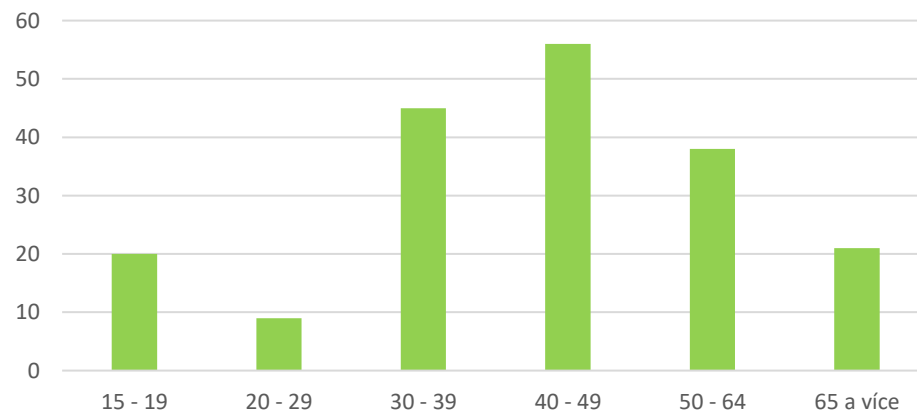
Graf 01 – absolutní číselnost - osa y (varianty odpovědi), osa x = počet odpovědí.
N = 189

Jak jste se dozvěděli o této anketě?

Graf 02 – absolutní číselnost - osa y (varianty odpovědi), osa x = počet odpovědí.
N = 189.

Věk respondentů

Graf 03 – absolutní číselnost - osa y (varianty odpovědi), osa x = počet odpovědí.
N = 189.

Jak se obvykle dostáváte na Masarykovo náměstí?

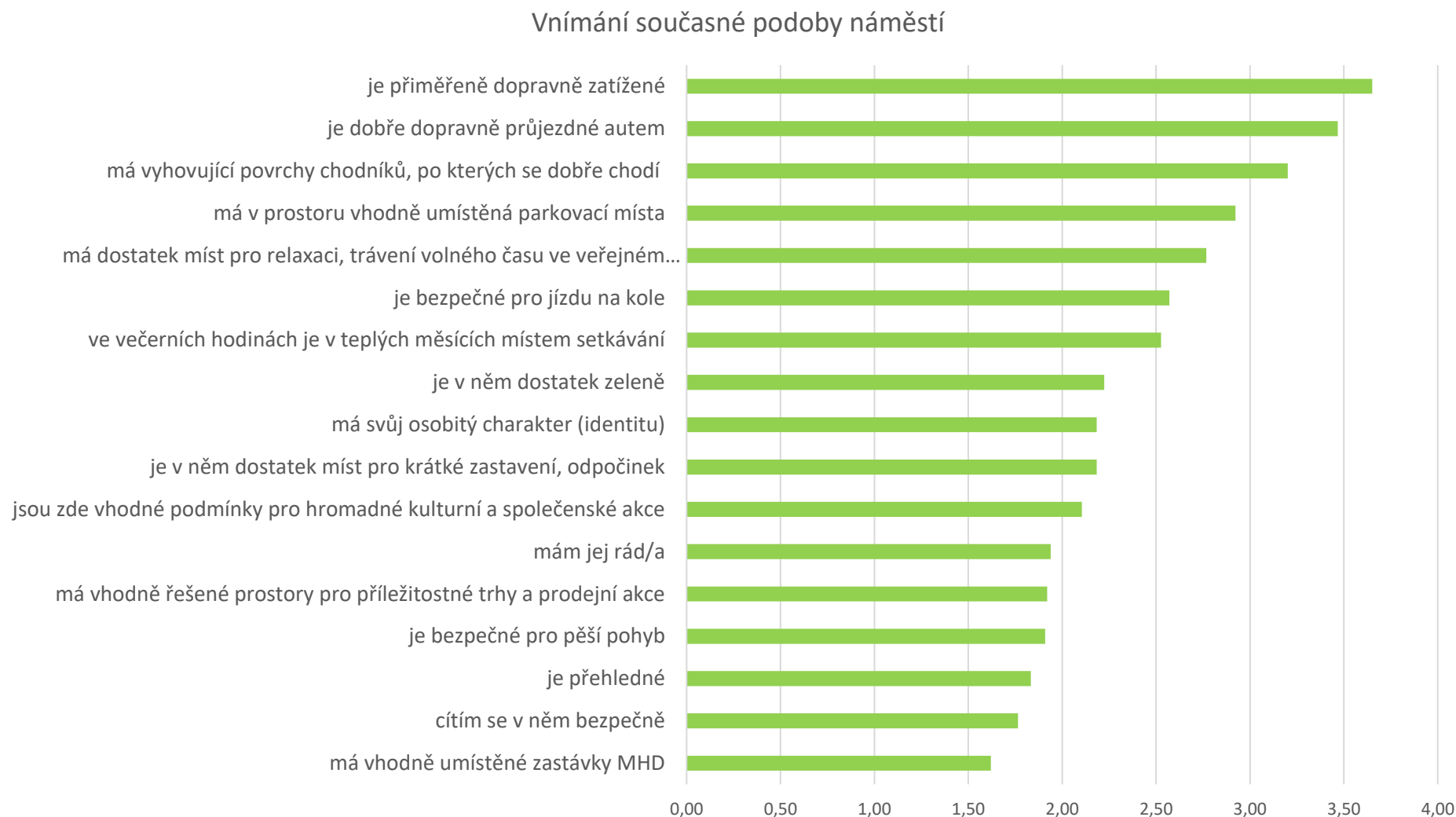
První otázka mířila na oblast zkušenosti s dosahováním náměstí různými druhy dopravy. Nejvíce respondentů má zkušenost s dosahováním náměstí pomocí automobilu (celkem 133 respondentů). Zkušenost s parkováním automobilem „na“ či „kolem“ náměstí má tak o 19 více respondentů, než dosahování pěšky. V hodnocení lze reflektovat nejvíce právě tyto zkušenosti. MHD a bezmotorová doprava hraje ve zkušenosti respondentů spíše menšinovou zkušenost.

Otázka umožňovala více možností odpovědi.

Graf 04 – absolutní četnost - osa y (počet odpovědí), osa x = variant odpovědi. N = 189.

Jak je náměstí v současnosti vnímáno?

Graf 05 – absolutní čestnost - osa y (varianty odpovědi), osa x = hodnotící známka (1 = zcela souhlasím až 5 = vůbec nesouhlasím). N =189.

Vize – jaké by mělo být náměstí v budoucnu?

„Prostor, kde parkuje jen málo aut, kde se dá v klidu posedět ve stínu, dítě se může nechat vyběhnout, aniž by měl člověk přílišný strach, že vběhne pod auto. Náměstí, které se dá na víkendové akce proměnit v lákající místo pro setkání, pobavení, koncert, vystoupení dětí a zároveň místo, kde můžete zůstat v létě v podvečer, protože máte proč - dáte si víno a něco malého k tomu a pohodu vám bude dokreslovat právě decentně, ale bezpečně osvětlené náměstí.“ Citace dotazník.

Domy budou opravené, žádný nebude zářit v křiklavých barvách, označení provozoven bude decentní a přitom funkční, nejen pro zvědavé návštěvníky zde bude mapa s vyznačením různých zákoutí a průchodů, pasáží.....Aby náměstí ale mohlo fungovat, tzn. aby se sem lidi dostali, bude potřeba, vzhledem k rozlehlosti Říčan, udržet fungující autobusovou dopravu, a to i pro děti - školní autobusy.“ Citace – dotazník.

Šestá otázka dotazníku se zaměřila na vizi budoucího rozvoje náměstí – ptali jsme se respondentů, jaké náměstí by si do budoucna přáli, jaký charakter by mělo mít.

Respondenti odpovídali formou otevřených komentářů, které jsme zpracovali metodou obsahové analýzy. Otázka byla nepovinná, přesto jsme dostali celkem 79 relevantních odpovědí, z nichž mnohé byly velmi obsáhlé a zahrnovaly celou řadu aspektů a úvah o podobě Masarykova náměstí. Každou souvislou odpověď jsme rozložili na obsažená témata, které jsme sečetli a vyjádřili jak v relativních (%) tak absolutních číslech. Celkem jsme napočítali 160 témat, která jsme promítli do dalšího textu a tabulky 01 (strana 16).

Doplnění zeleně

Nejčastějším přáním respondentů bylo doplnění zeleně či zcela nové osázení náměstí zelení. Nečastější konkrétní položkou byly stromy, které by poskytly stín a obecně dopomáhaly ochlazovat náměstí v letních měsících.

Z dalších podnětů lze zmínit požadavek na vylepšení travnaté plochy kolem kostela a možné zřízení dětského hřiště v tomto prostoru. Dále vytvoření nové nízké zeleně v podobě komponovaných záhonů po celém obvodu náměstí – podobně jako zelený pruh před info-centrem.

Zklidněné, ale živé náměstí

„Náměstí je nyní spíše malý vybetonovaný prostor obehnaný ze všech stran frekventovanou komunikací.“ – citace dotazník.

Hlavní diskusním polem vize budoucnosti náměstí bylo jeho zklidnění. Jedná se o stav dávající přednost chodci na ulici a jeho potřebám. Z tohoto stavu není automaticky vyloučen provoz automobilů, je ale preferována pobytová funkce náměstí s využitím veřejného prostoru k relaxaci a setkávání. Místo je naplněné obchody a restauračními provozovny nabízejícími nákupní i kulturní možnosti. Základem je celkové vymístění automobilů či radikální snížení jejich počtu na náměstí (tranzit i parkování). Vymístění parkujících automobilů by se mělo týkat hlavně severní hrany náměstí před poštou – zde by mohla vzniknout pěší zóna. Doplněn by měl být mobiliář, především lavičky, na kterých je možné volně posedět bez nutnosti konzumace služeb okolních restauračních podniků.

K přednostem nového náměstí má patřit **živost ve všech ročních obdobích**. Mělo by se jednat o přirozené centrum, které slouží primárně k setkávání lidí. Některé komentáře si dovedou představit i dětské hřiště na náměstí, v ostatních případech by mělo být náměstí velmi bezpečné pro děti, tak aby jim nehrozilo nebezpečí hlavně ze strany dopravního ruchu.

Dostatečné kapacity parkování na náměstí

Třetí nejvýznamnější pole představ o náměstí jsou **dostatečné kapacity parkovacích míst**. Říčany nemají, dle respondentů, ideální dopravní spojení MHD s náměstím. Je proto klíčové, aby zde existoval přiměřený počet dočasných parkovacích míst využitelných pro nákupy a vyřízení administrativy.

Další podněty

Poptávána je **změna povrchů** na náměstí, aby se po nich lépe chodilo (velkoformátová dlažba), ale zachovaly si tradiční historický ráz. S tím souvisí i další bod, jež poukazuje na **spokojenost se současnou podobou** náměstí či dobrý vztah k prostoru náměstí, který mají lidé rádi. Respondenti by rádi zachovali historický odkaz tradičního urbanismu českého náměstí. Není tedy třeba radikálně měnit současnou podobu, spíše ji vhodně doplnit či proměnit dílčí části.

Sjednocený a koncepční styl by se měl věnovat také mobiliáři na náměstí, který nyní spíše chybí, a tak narušuje přirozený pobytový charakter. Explicitně kriticky se objevily některé hlasy proti sjednocování vizuálního stylu místních provozoven.

Druhou nejčastěji tematizovanou oblastí byla doprava. V obrazu budoucnosti hrála ale spíše doplňkovou roli k jinak dominantní představě dopravně zklidněného prostoru s minimem dopravy. Hlavní oblastí vyjma zajištění dostatku parkovacích míst bylo vyřešení průjezdnosti náměstím. Bod referuje k zahlcenosti náměstí díky chybějícímu obchvatu města.

Další oblast by se dala pojmenovat jako snaha po zachování současného stavu dopravy, kdy je náměstí vždy pohodlně dostupné automobilem pro každého, a to i za cenu ztížené automobilové prostupnosti náměstí.

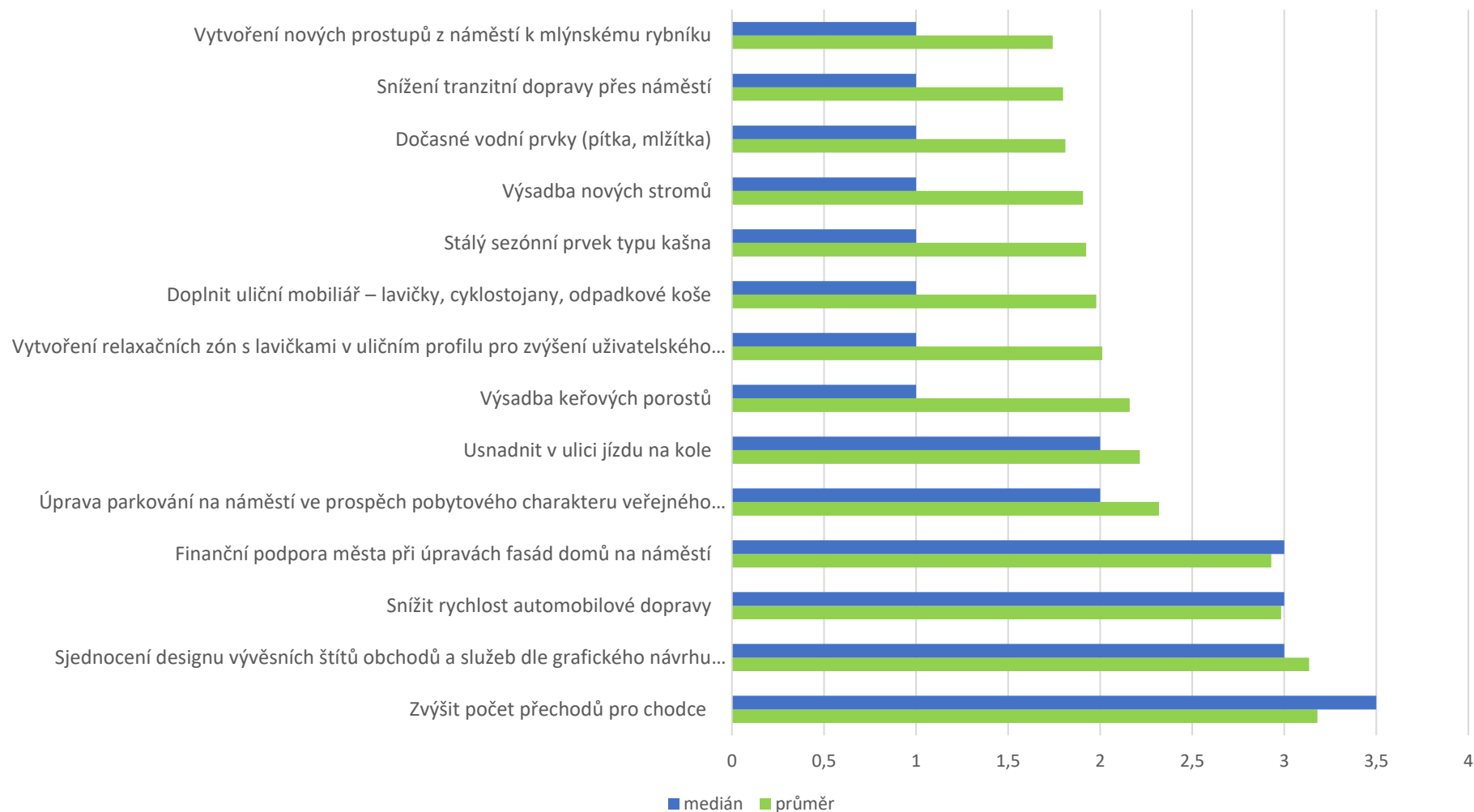
Další momenty se objevují v jednotkách případů a referují především k současným problémům s údržbou náměstí, nevhodně vymezeným místům pro parkování či doplňování specifických prvků jako např. dětských hřišť a dalších prvků.

Shrnutí toho nejpodstatnějšího z Vize budoucnosti v tabulce 01.

Q6. Jaké by mělo být v budoucnu Masarykovo náměstí?	absolutní četnost	relativní četnost %
Doplnění zeleně	30	17,96
Dopravně zklidněné náměstí vytvářející živoucí centrum naplněné obchodním, restauračním a kulturním ruchem preferující chodce s vytvořením pěší zóny	26	15,57
Omezení či zrušení dopravy (parkování i transitu) na náměstí	19	11,38
Zajistit dostatek parkovacích míst	12	7,19
Rekonstrukce dláždění	10	5,99
Zachování současných kvalit s respektem k historickému odkazu	10	5,99
Veřejné lavičky a další mobiliář k posezení ve veřejném prostoru	8	4,79
Výsadba stromů	7	4,19
Sjednocený styl náměstí	6	3,59
Zlepšit dopravní průjezdnost náměstí	6	3,59
Zachovat současný stav parkování	5	2,99
Vymístění parkování z oblasti před poštou (severní hrana náměstí)	4	2,40
Bezpečné dětské hřiště v prostoru náměstí	4	2,40
Přidat parkovací místa	4	2,40
Nedoplňovat zeleň	2	1,20
Parkování podél hlavní silice	2	1,20
Snížit tranzitní dopravu přes náměstí	1	0,60
Další jednotlivé podněty	12	7,19
Celkem témat v otevřených komentářích.	168	100%

Tabulka 01: Celkový součet témat a přání respondentů v 79 obsáhlých odpovědích.

Návrhy úprav veřejných prostanství na náměstí (1 = "jsem zcela pro"- 5 = "jsem zcela proti")

Graf 06 – absolutní čestnost - osa y (varianty odpovědi), osa x = hodnotící známka (1 = zcela souhlasím až 5 = vůbec nesouhlasím).

Otázka testovala vybraná opatření. Respondenti mohli hodnotit na škále od 1 do 5 (1 = jsem rozhodně pro - 5 = jsem rozhodně proti). Čím větší míra souhlasu, tím menší známka. Míra průměrné známky a mediánu (centrální tendence).

Zajímavé vodítko dala také o odpověď „nevím“. Nejjasněji měli respondenti v otázce **výsadby keřových porostů**. Nejméně jasno měli respondenti u „**úprav parkování na náměstí ve prospěch pobytového charakteru veřejného prostranství**“. Tento bod se umístil v druhé polovině nepřijatelnosti návrhu. Ukazuje to z více úhlů na to, že shoda na omezování parkování na náměstí neexistuje a je třeba v tomto bodě postupovat opatrně a uměřeně.

Jako nejlepší nápad se respondentům jeví **nové prostupy k Mlýnskému rybníku**. Toto hodnocení se kryje také s Vizí, kde se tento moment objevoval sice marginálně, ale o to s větším očekáváním.

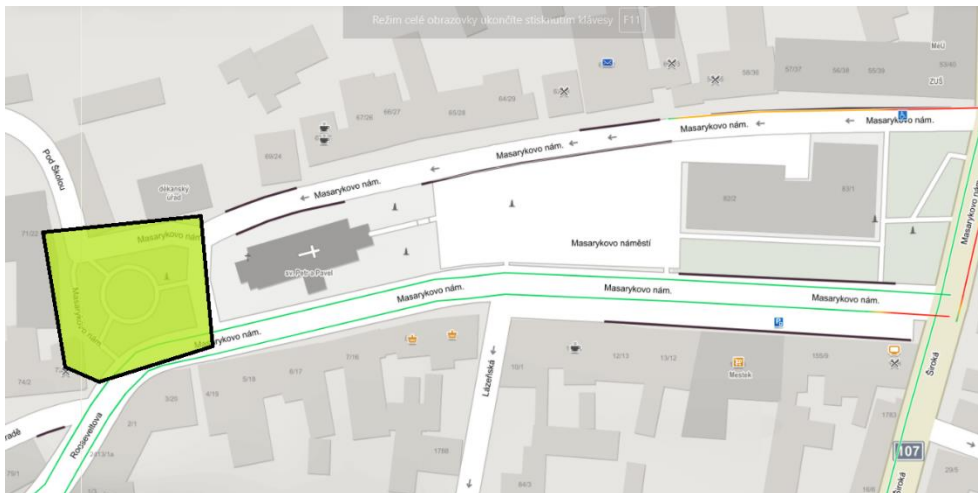
Za zmínku stojí ještě poměrně vysoká **podpora snížení počtu parkovacích míst ve prospěch pobytového charakteru náměstí**.

Nejméně přijatelný bod na **vytvoření nových přechodů** pro chodce by si zasloužil další analýzu.

Hodnoty, problémy a příležitosti k rozvoji Masarykova náměstí

Následující kapitoly jsou členěny podle územních celků rozeznávaných respondenty dotazníku. Lokality určené k rozvoji jsou odvozené od obrazu, který návštěvníci náměstí o prostoru sdílí. Obraz místa je důležitým nástrojem pro definování prostorových kvalit náměstí. Pozornost je třeba věnovat také místům, která nejsou v analýze ani mentálních mapách nijak zmíněna, neboť se z nějakého důvodu vyčleňují z uvažování respondentů výzkumu. Přesto, anebo právě proto jsou důležitá.

Předprostor 1. ZŠ Říčany

Hodnoty

Respondenti si na tomto místě cení klidu. Dle některých se jedná o vůbec nejklidnější část náměstí. Vazba na základní školu dělá z prostoru místo pro děti, zastavení, a tříbení vztahů mezi dětmi po škole – tzn. že se jedná o prostor, který nabízí prodloužení sociálních vztahů mezi dětmi, té části, na které není ve škole místo. Místo je relativně odstíněné od automobilové dopravy, a tím bezpečné. Nicméně právě proto, že má toto místo tak relaxační potenciál, tak jsou pro některé respondenty automobily rušivé i tak. Na důstojnosti mu dodává vazba na čelo místního kostela a vzrostlý strom vévodící centrální části. Místo je zaužívané, a to jak dětmi, tak v teplých měsících návštěvníky venkovního posezení blízké restaurace Angolo. Přítomnost zeleně je dle respondentů decentní, prostor je přehledný. Potenciál venkovní zahrádky není v celku místa rozvinut.

Problémy

Jediným problémem byl stav zídky kolem středového stromu. Zídka je rozbitá a nenabízí pro návštěvníky důstojné posezení.

Příležitosti k rozvoji

Potenciálem místa je úprava stran potřeb dětí ZŠ a jejich rodičů. V úvahu dle respondentů připadá i přidání prvků pro předškolní děti, které s rodiči čekají na sourozence ve škole.

Vstupní ulice Rooseveltova by zasloužila přebudovat stran větší bezpečnosti chodců. Především pak při přecházení.

Poznámka: Předprostor základní školy by bylo dobré v samostatné plánovací akci probrat s dětmi ze základní školy a přihlédnout k jejich názorům a potřebám.

Kostel a jeho předpolí

Hodnoty

„...kostel určuje identitu náměstí a dělá z něj centrální bod. Jiná náměstí v Říčanech tohle nemají, a proto nejsou moc jako náměstí vnímaná.“ Citace dotazník.

Kostel samotný vnímají respondenti jako neoddiskutovatelnou hodnotu a dominantu náměstí. Jeho méně nápadné západní předpolí se vyznačuje klidem, který umocňuje malý parčík před základní školou. Východní předpolí se vyznačuje hlavně možností posezení ve stínu a v klidu. Zelená část se vzrostlými stromy „příjemně propojuje hlavní plochy náměstí, je oázou klidu a jistoty kolem církevní památky“ (citace dotazník) – je přirozeným místem pro setkávání. Zeleň je zde hlavní hodnotou, kterou doplňují umělecké artefakty.

Problémy

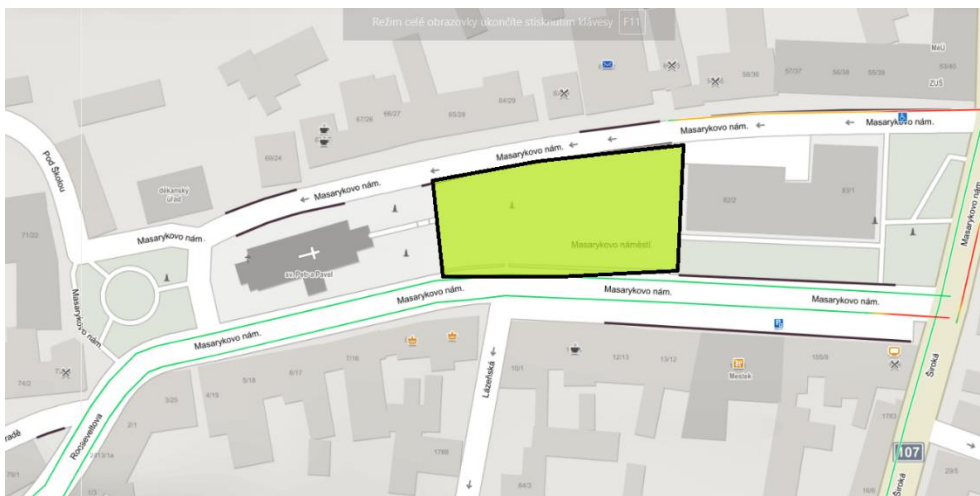
Chybí chodníky podél kostela (východo-západní směr). Na jižní straně je vyšlapaná „nedůstojná“ klopotná cestička, na straně severní je parkování, které neumožňuje obejít kostel bez přecházení na úzký chodníček u severní fasády.

Místo působí obecně neupraveným zanedbaným dojmem. Schodiště směrem do zeleného předpolí je rozbité.

Příležitosti k rozvoji

Výše uvedené doplnění chodníků podél kostela. Dále je zde oblast úpravy zeleného předpolí kostela. Je zde požadavek revitalizovat parčík za kostelem. Ponechat zezeň, případně nahradit a doplnit lavičky.

Centrální část náměstí kolem Mariánského sloupu

Hodnoty

„Uvítala bych hlavně v letních měsících restauraci přímo na náměstí se zahrádkou. V jiných městech mají na náměstí aspoň jednu restauraci, která má zahradní sezení nebo takové dřevěné molo na kterém mají sezení. Tady o víkendu musím z náměstí odejít a dát si jídlo jinde. Je škoda, když jedeme v sobotu třeba na kole kolem náměstí a všude je zavřeno, a nic mě nenaláká, abychom se zde zdrželi.“ – citace dotazník.

Nejocetovanější součástí náměstí je zeleň v různých podobách. Jsou to především vzrostlé stromy, ale také květináče na zemi i na sloupech, květiny na jihu této plochy. Mariánský sloup určuje identitu této části náměstí, je u něho příjemné sedět a relaxovat. Oblíbenou součástí místního ruchu jsou farmářské trhy o víkendech, které ale mají své rezervy v pojetí a stylu. Jistá spokojenost je také s charakterem původní dlažby, přes všechny výhrady k pochozím ne/kvalitám.

¹ <https://cafesestak.cz/> 25.10.2021

Lavičky na náměstí jsou potřeba, jelikož jsou svobodným prostorem, kde nikdo nenutí nikoho komerčně konzumovat. Pro obytnost náměstí, především v teplých měsících, by bylo dobré prověřit, zda by celé situaci neprospěl přesun venkovních předzahrádek restauračních podniků na severní hranu náměstí.

Problémy

Velkou kritiku v anketě zaznamenala dočasná letní „kancelář pana starosty“. Byť se jednalo o dočasnou stavbu poplatnou účelu, ukazuje se na její přítomnosti, že respondenti vnímají historickou hodnotu náměstí, která má svůj základní charakter dokončený a netřeba ho obohacovat o moderní prvky nesouvisející s okolní architektonickou skladbou.

Problémy okolí mariánského sloupu typicky poukazují na rozbitou a nesjednocenou dlažbu. Místo je také prosté trvalého i dočasného posezení. V letních měsících by někteří respondenti ocenili zvážení větší restaurační zahrádky nejlépe v kombinaci s volným (nekomerčním využitím). Inspiraci vidí ve zvýšeném „molu“, které nabízí i kulturní program (zmiňovaná inspirace byla v několika případech Café Šesták na Vítězném náměstí v Praze)¹.

Kritické připomínky směřovaly k údržbě (odpadkové koše), hluku a provozu z kulturních akcí a trhů. Místo, které je pravidelně vyhrazené pro trhy je po většinu času znečištěné a znehodnocuje pocit z náměstí².

Příležitosti k rozvoji

„...ať to vypadá jako historické náměstí a ne dálnice.“ – citace dotazník.

Zdaleka nevíce příležitostí k rozvoji, nápravě a zlepšení vidí respondenti v centrální části náměstí. Nejvíce poptávané je doplnění zeleně, především pak stromů, které by poskytly stín. Na dalším místě je umístění vodního prvku (fontána, kašna) nejlépe využitelného jako herní prvek pro děti v letních měsících (vodotryskový chodníček apod). Tematizovány byly povrchy a jejich stav, který si vyžaduje změnu. Doplnit venkovní mobiliář ve veřejném prostoru (lavičky, stojany na kola atd.). Prostor by mohl být prodloužen až na severní hranu náměstí k fasádě, což by

² <https://mapy.cz/s/rodegobunu>

umožnilo doplnit venkovní zahrádky restauračních provozů, či o samostatnou restauraci uprostřed náměstí.

Další podněty v jednotkách případů se váží k sjednocení stánků na trzích a obecně doplnění důstojného charakteru trhů, údržbě, omezení parkování, instalace uměleckého díla, vytvoření podzemních garáží či parkovacího domu, stálého pódia pro kulturní akce.

Tématem je také kultivace kouta u veřejných záchodků, který má tendenci k upadání kvality.

Severní hrana náměstí

Hodnoty

Respondenti ankety si na celé severní hraně cenní hlavně široké nabídky obchodů a restauračních zařízení. Oblast se přirozeně transformuje do podoby pobytového místa, kde je u mnoha bister možné zažívat veřejný prostor a být v kontaktu s celkem náměstí. Hrana je viděna jako svého druhu pěší zóna, bulvár, kterému ale chybí jasné rozhodnutí, jaký prostor zde bude vyhrazen automobilům, a v jakém režimu bude možné toto prostranství užívat chodci. Nejde ale jen o sezení. Bistra typu „kebab“, cukrárna apod. přirozeně lákají děti a dospívající, kterým následně chybí místo, kde by si mohli dobroty společně sníst.

Knihovna je velkou hodnotou, včetně dvora knihovny, který je veřejným prostranstvím a lidé poukazují na jeho skrytý potenciál. Severní část má zachovalé historické fasády, které dokreslují identitu náměstí.

Nejednoznačnost spočívá v hodnotě parkovacích míst. Zatímco část respondentů oceňuje možnost parkování před poštou a ZUŠ, druhé části to vadí a navrhovala by úplnou fixaci severní ulice jako pěší zóny s průmětem do hlavní části náměstí.

Problémy

„Parkování aut na pěší části náměstí podél komunikace v lokalitě před poštou - dojem se mírně zlepšil po dobu, kdy auta parkovala na straně podél domů a nenarušovala tak celkový prostor náměstí, který byl vyhrazen pro pěší, umístěné židličky a slunečníky logicky oddělovaly prostor náměstí. Nyní je uspořádání chaotické, auta střídavě na obou stranách, posezení také. Prostor je nepřehledný, nevíte, kde na vás vyjede auto, celistvost náměstí je značně narušena.“ – citace dotazník

„...náměstí mi přijde zplácané neodbornými zásahy.“ – citace dotazník.

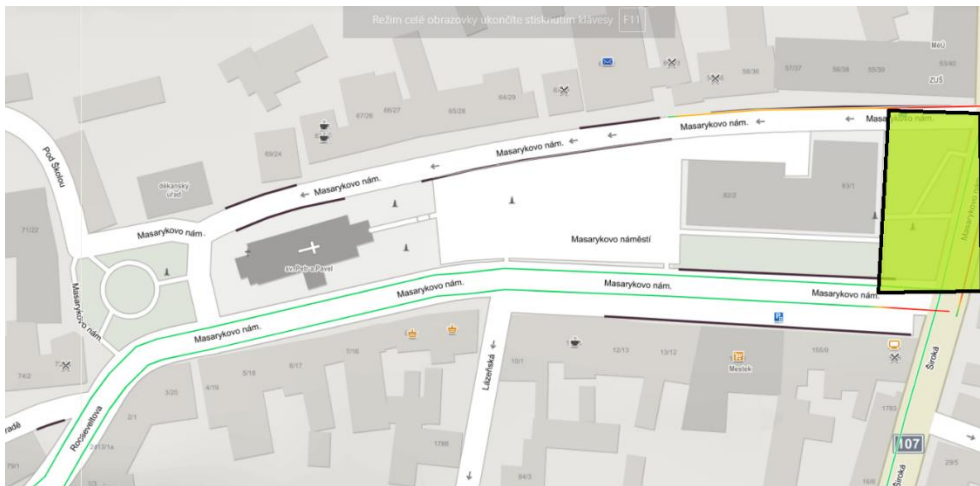
Výše uvedený citát demonstruje nejednoznačnost a časté zoufalství nad stavem parkování „před poštou“, potažmo v celé severní části náměstí. Nespokojenost je vidět na obou pólech diskuse. Jednak v malém počtu parkovacích míst nedovolujících zaparkovat každému, kdo sem míří vozem. Na druhé straně, kde podněty převažovaly, je zde příliš parkujících i projíždějících vozidel, která by v této části náměstí vůbec být nemusela/neměla. Lidem vadí hlavně chaotičnost, kdy jsou zde na úzkém chodníku předzahrádka bister a současně parkování.

Nespecifikované negativní reference se týkají stavu místní pošty.

Příležitosti k rozvoji

V této části náměstí bychom našli podněty hlavně v jeho středové části tzv. „před poštou“. Zde spolu vyrovnaně soupeří dva názory na zvýšení/doplnění parkovacích míst a rozšíření předzahrádek místních restaurací a bister, tak aby se fixoval pobytový rekreační duch severní ulice.

Park u sochy T.G.M.

Příležitost k rozvoji

I zde by si někteří respondenti představovali vodní prvek. Dále rozšíření chodníku u přechodu pro chodce, aby byla vidět zleva příjezdající vozidla z ulice 17. listopadu.

Hodnoty

Toto místo je oceňované jako kultivovaný park navázaný na starou radnici, matriku a školu. Je možné zde díky lavičkám počkat, dát si dostaveníčko, nebo se kochat květinovou výsadbou na záhonech. Místo je vnímáno jako reprezentativní prostor, kde je místo pro návštěvníka a stav zeleně umožňuje i ležení na trávě, pokud jsou k tomu vhodné podmínky. Tato část náměstí definuje identitu Říčan stran hodnot propsaných do veřejného prostoru – socha T. G. M. především. Zdůrazněna byla také alej po jižní straně centrální části náměstí, která na náměstí patří, zkulturnuje ho a dává stín.

Problémy

Zvlněný povrch chodníku před vstupem do staré radnice.

Jižní hrana náměstí

Hodnoty

Jižní strana náměstí byla v rámci hodnot tematizována nejméně. Jedná se o obchodní a nákupní část náměstí, kde je oceňována možnost parkování před klíčovými obchody. Většina dalších podnětů se vázala k oblíbenosti jednotlivých místních obchodů.

Problémy

Hlavní skupinou tematizovaných problémů je nespokojenost se silnou dopravou přes jižní silnici náměstí. Doprava je do veliké míry tranzitní, což je dle respondentů pro náměstí nemístné a obtěžující pro všechny návštěvníky náměstí. Náměstí je často dopravně neprůjezdné, stojí zde kolony vozů, je problém zaparkovat a opět vyparkovat do kolony. V několika variantách se opakují požadavky na úplný zákaz průjezdu náměstím. Doprava generuje hluk a neprospívá pocitu z hlavního reprezentativního prostoru města. Výhrady se objevily vůči všem přechodům pro chodce na této straně náměstí (nebezpečné).

Západní část (ústí ulice do náměstí) – zde respondentům chybí chodník, který by napojil prostor před kostelem s protější stranou náměstí. Zatačka v ústí ulice je velice nepřehledná. První přechod je až u západního vchodu do kostela a je taktéž viděn jako nebezpečný.

Centrální část – problémy s kumulací provozu a nekoncepčním parkováním po obou stranách ulice.

Křižovatka Široká/Masarykovo náměstí – nároží je dle respondentů nedůstojné, ponuré, zanedbané a nedostavěné (proluka). Křižovatka je problematická, neboť je neustále zacpaná projíždějícími auty. Ten samý problém souvisí se západní částí ulice před Českou spořitelnou.

Příležitosti k rozvoji

Omezení tranzitní dopravy. Doplnění obchodů a restaurací místo bank a spořitelny – jediná cesta k nalákání lidí na náměstí i mimo denní hodiny. Doplnění parkovacích automatů.

Prostor před radnicí by zasloužil zkultivování i vzhledem k tomu, že se zde konají svatby. Možnost by zde mohl dostat i umělecký artefakt či pravidelné vystavování uměleckých děl ve veřejném prostoru.

Metodologie

Formou první analytické části participativního plánování rekonstrukce Masarykova náměstí v Říčanech byl distanční anketní dotazník. Jednalo se o kvalitativně založenou anketu využívající upravenou SWOT analýzu spojenou s mapovými zákresy do aplikace Google Maps následovanými jak otevřenými otázkami, tak bateriovými kvantitativně orientovanými otázkami.

Každá otázka či soubor otázek byl díky rozdílnému charakteru otázek a jinému vzorku respondentů vyhodnocen samostatně. Metodologii vyhodnocení naleznete u každé analyzované otázky.

Každý podnět má v rámci otázky svoje vlastní souvislosti. Stejně podněty jsme proto vyhodnocovali vždy v rámci každé otázky. Sčítat dohromady zdánlivě podobné podněty není možné, jednalo by se významnou redukci významů. Absolutní počty platí vždy pro jednu konkrétní otázku. Celkový souhrn je přítomen v manažerském shrnutí.

Rozdílný počet respondentů u jednotlivých otázek je dán podstatou internetového dotazníku naprogramovaného v aplikaci LimeSurvey. Data jsou v něm uchovávána po každém přechodu na další stránku dotazníku. Rozhodli jsme se proto každou otázku analyzovat samostatně, protože by byla škoda přijít o cenná data v případě, že respondent nedošel z jakéhokoliv důvodu až do konce. Formátem dotazníku je anketa, nikoliv reprezentativní sociologické měření, proto si tento způsob můžeme dovolit bez ztráty věrohodnosti analýzy. Dotazník byl anonymní.

Celkově se sešlo 345 dotazníků, z nichž 234 dotazníků bylo vyplněno aspoň do konce druhé otázky. Následně návratnost v otázkách postupně klesala.

Participace je z podstaty orientována na aktivní občany a obyvatele, kteří mají zájem o téma a chtějí mu věnovat čas. Cílem je obohacení návrhu o uživatelskou zkušenost. V tomto smyslu aktivní občané reprezentují celý soubor obyvatel města. Každý obyvatel města má demokratickou možnost se účastnit veřejných projednání, anket či veřejných diskusí. Není třeba, aby se každý zájemce zúčastnil všech fází. Pečlivě dbáme na to, aby formáty projednání nabídly možnost zapojit se skutečně komukoliv. Proto kombinujeme osobní setkání v interiérech s osobním

setkáním v exteriérech, dotazníkové sondy v internetových aplikacích a veřejné prezentace. Věříme, že pro co největší skupinu obyvatel města bude aspoň jedna z možností dostupná a uživatelsky přívětivá.

